

Warszawa, 4.03.2024

Szanowny Pan

Donald Tusk

Prezes Rady Ministrów

Rzeczypospolitej Polski

Szanowny Panie Premierze,

Znajdujemy się w bezprecedensowym momencie, w którym **wciąż możemy zapobiec najgorszym skutkom kryzysu klimatycznego** mimo lat ignorowania tego problemu przez kolejne rządy. Nasz świat nieodwracalnie się zmienia, ale od tego, co zrobimy dzisiaj zależy, czy powstrzymamy, czy dopuścimy do globalnej katastrofy klimatycznej, a co za tym idzie - społecznej i gospodarczej.

Najszybciej i najintensywniej skutki naszego uzależnienia od paliw kopalnych dotyczą państw tzw. Globalnego Południa. Historycznie są to kraje, które wyemitowały najmniej, a zatem odpowiedzialność za dzisiejsze dotykające je śmiertelne susze i fale upałów w największej mierze ponosi bogata i rozwinięta Północ - w tym Polska. W ciągu najbliższych 50 lat zależnie od scenariuszy wzrostu populacji oraz ocieplenia, od 1 do 3 miliardów ludzi zostanie wystawionych na zagrażające życiu temperatury [1]. **Mamy moralny obowiązek by działać, by nie odwracać wzroku od uchoźców klimatycznych**, którzy już zmuszani są, by opuszczać swoje domy zniszczone przez powodzie czy pożary, a których wraz ze wzrostem globalnej temperatury będzie już tylko więcej.

Kryzys klimatyczny nie omija zresztą Polski, nawet jeśli jego skutki są póki co mniej tragiczne niż w Indiach czy Australii. W 2019 roku w Skierniewicach zabrakło wody. W zeszłym roku takich gmin było już 204 [2]. Tegoroczny luty był najgorętszym w historii pomiarów [3]. Wzrasta śmiertelność z powodu bijących rekord za rekordem fal upałów, szczególnie wśród osób starszych. Nasz kraj pustynnieje, nasilając już poważny problem niewielkich zasobów wody - aż trzykrotnie mniejszych niż w pozostałych krajach UE [4]. Wszystkie te czynniki bezpośrednio zagrażają zdrowiu i życiu Polek i Polaków, którzy póki co nie mogą liczyć na swój rząd.

Nieodpowiedzialność i zaniedbania są szczególnie widoczne w sektorze transportu, z którego emisje wzrosły od 2005 do 2017 roku aż o 77% [5]. Jednocześnie **miliony obywateli w naszym kraju jest wykluczone transportowo** [6]. Mimo tych palących problemów, transport zbiorowy i kolej były od czasów transformacji ustrojowej chronicznie zaniedbywane. Między 1995, a 2021 rokiem **na kolej wydano sześć razy mniej środków niż na budowę autostrad** [7]. W tym samym czasie długość torów w Polsce skurczyła się o 4600 km [7], a liczba połączeń autobusowych tylko między 2014 a 2020 rokiem spadła o 40% [8].

Miliony osób zostały pozbawione prawa do dostępnego transportu. Ta, zabójcza i wykluczająca polityka trwa do dziś. Do 2030 roku na rozbudowę infrastruktury drogowej w budżecie państwa zaplanowano zawrotną sumę 294 mld zł [9]. **Ta polityka musi się zmienić.** Potrzebujemy włączania nowych miast do sieci kolejowej, częściej kursujących pociągów i autobusów, remontów starych torów i taboru, tanich i wygodnych biletów, a nie kolejnych autostrad.

Dlatego postulujemy:

1. **Skokowe zwiększenie inwestycji w kolej i komunikację zbiorową** poprzez przekazanie 100% środków z budowy nowych dróg ekspresowych i autostrad na regionalne i lokalne połączenia kolejowe i autobusowe od 2025.
2. **Zintegrowany bilet na transport lokalny i regionalny** w całym kraju za 50 zł miesięcznie.

Żądamy od Pana Premiera **wystosowania publicznego oświadczenia**, zobowiązującego do realizacji naszych postulatów. Takie zmiany w infrastrukturze i dostępności transportu pozwolą uporać się z wykluczeniem transportowym i są stosowną odpowiedzią na narastającą zapaść klimatyczną.

Wiemy jednak, że zmiana kursu polityki wymaga więcej niż listu otwartego. Mówi się, że każde pokolenie ma swoją misję. Przed naszym stoi jednak historyczna odpowiedzialność. Jesteśmy pierwszym pokoleniem z dostępem do pełni wiedzy o kryzysie klimatycznym i ostatnim, które może powstrzymać najgorsze. Ostatnie Pokolenie to nie grupa wiekowa. Ostatnie Pokolenie to my wszyscy, żyjący w momencie przełomu. To, co zrobimy dzisiaj, ukształtuje los ludzkości.

Mamy prawo się bronić. **Wierzmy, że ludzkość zasługuje na przyszłość.** Jako Ostatnie Pokolenie poprzez opór polityczny będziemy dążyć do tego, abyśmy na kryzysy odpowiadali solidarnością, wzajemną troską i działaniem przede wszystkim dla dobra ludzi.

Paliwa kopalne zabijają ludzi już dziś. To co nazywa się mętnie zmianą klimatu, jest w rzeczywistości projektem ludobójczym. Wiemy to już od dekad. Nie nauka stoi więc na drodze działań. Wobec politycznego klinczu, który opanował również rząd Polski, mówimy: dosyć! Tym listem zamykamy trwającą już niemal 30 lat fazę negocjacji. Nie edukujemy, nie nagłaśniamy, nie prosimy. Działamy pokojowo, masowo, godzimy się na konsekwencje. Działamy raz za razem, do skutku. **Działamy poprzez nieposłuszeństwo obywatelskie.**

Stawiamy ultimatum polskiemu rządowi: macie czas do wyborów samorządowych na przyjęcie naszych postulatów. Zignorowani przystąpimy do kampanii obywatelskiego oporu.

Źródła:

1. Xu C, Kohler TA, Lenton TM, Svenning JC, Scheffer M., *Future of the human climate niche*, Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, (<https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1910114117>) [dostęp: 2.03.2024].
2. Mapa Apele (zakazy) dot. ograniczania zużycia wody, (https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1wEJUpVpQbWri3qGbKIPiZuYYS_E8QkSoQ&ll=52.06606191539186%2C19.143136450000007&z=6) [dostęp: 2.03.2024].
3. Według oświadczenia Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej na platformie X, (https://twitter.com/IMGWmeteo/status/1763109148114235541?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1763109148114235541%7Ctwgr%5E575eb8612b781791a42c21e8a794f6b7f6f5ea59%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fklimat.rp.pl%2Fklimat%2Fart39929961-to-by-l-rekordowo-cieply-luty-w-polsce-ano-malie-w-calym-kraju-gdzie-naicieplej) [dostęp: 2.03.2024].
4. Główna Dyrekcja Ochrony Środowiska, *Susza i pustynnienie – realne zagrożenie także dla Polski*, (<https://www.gov.pl/web/gdos/susza-i-pustynnienie--realne-zagrozenie-takze-dla-polski>) [dostęp: 2.03.2024].
5. Wojciech Paweł Rabiega, Przemysław Sikora, *Ścieżki redukcji emisji CO2 w sektorze transportu w Polsce w kontekście "Europejskiego Zielonego Ładu"*, KOBIZE, (<http://climatecake.pl/wp-content/uploads/2020/10/%C5%9Acie%C5%BCKi-redukcji-emisji-CO2-w-sektorze-transportu-w-PL-w-kontek%C5%9Bcie-Europejskiego-Zielonego-%C5%81adu.pdf>)[dostęp: 2.03.2024].
6. Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap IV. Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej; Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN Warszawa 2023 (<https://efrwp.pl/raporty-i-analizy/monitoring-rozwoju-obszarow-wiejskich/etap-iv-2023/>) [dostęp: 2.03.2024].
7. *Development of Transport Infrastructure in Europe: Exploring the shrinking and expansion of railways, motorways and airports*, European Mobility4All 2023 (https://policycommons.net/artifacts/4825249/analysis_development-of-transport-infrastructure-in-europe_2023/5661965/) [dostęp: 2.03.2024].
8. GUS Bank Danych Lokalnych, (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/metadane/cechy/2291>) [dostęp: 2.03.2024].
9. Uchwała nr 253 / 2022 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.)”, (<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r>) [dostęp: 2.03.2024].